

[nrc.nl](https://www.nrc.nl)

Britse spindoctor glijdt uit in Zuid-Afrika

Bram Vermeulen 6 september 2017

6-8 minuten

Bel Bell Pottinger, is al jaren het devies in de hoogste politieke kringen van Londen, Washington en andere hoofdsteden als imagoschade dreigt. Bell Pottinger verkoopt het onverkoopbare. Voor het Pentagon verdedigde het bedrijf de invasie van Irak. Bell Pottinger streek de plooiën glad voor regeringen in Saoedi-Arabië, Wit-Rusland, Sri Lanka en Syrië. Of voor rijkelui als Oscar Pistorius, nadat hij [zijn vriendin doodschoot](#). Bell Pottinger schrijft speeches en zuivert pagina's op Wikipedia van vervelende feitjes voor de hoogste betaler. Zo werd Bell Pottinger het grootste pr- en marketing-bedrijf in het Verenigd Koninkrijk, de ultieme spindoctor.

De opdracht die het bedrijf in de grootste problemen sinds oprichting in 1985 heeft gebracht, kwam uit Zuid-Afrika. De bestuursvoorzitter van Bell Pottinger, James Henderson, moest aftreden na beschuldigingen van het opstoken van spanningen tussen witte en zwarte Zuid-Afrikanen. Maandagmiddag werd het bedrijf voor vijf jaar geschorst door de Britse Vereniging voor Public Relations en Communicatie, de eerste keer in de geschiedenis. „Bell Pottinger heeft door zijn handelen de public relations industrie een slechte naam bezorgd”, zei de voorzitter van de Vereniging.

Een rapport van een gerenommeerd advocatenkantoor beschrijft tot in detail wat Bell Pottinger de afgelopen maanden in Zuid-Afrika uitspookte en hoe de leiding van het bedrijf het allemaal liet gebeuren.

Bell Pottinger werd ingehuurd door Oak Bay, het bedrijf van de Indiase broers Ajay, Atul en Rajesh Gupta. De Gupta broers zijn in Zuid-Afrika berucht vanwege hun banden met de regering van president Jacob Zuma. Die banden zijn zo nauw dat ze volgens hooggeplaatste leden van regeringspartij ANC mogen meebeslissen over benoemingen van bewindslieden of over hun ontslag. Uit een reeks e-mails die in de afgelopen maanden naar de pers lekten, blijkt dat de Gupta's voortdurend in contact staan met de regering Zuma en zich actief bemoeien met het reilen en zeilen van staatsbedrijven en de toekenning van contracten.

Toen de Gupta's zo in de verdrukking kwamen dat een aantal Zuid-Afrikaanse banken de rekeningen van Oak Bay sloot, belden ze naar Londen. Bell Pottinger begon prompt een campagne „tegen economische apartheid” en de schuldigen daaraan: de dominantie van de economie door witte Zuid-Afrikanen. Op het tv-station in handen van de Gupta's, ANN7, vulden analisten uren zendtijd met deze beschuldigingen. Ook de Gupta-krant *New Age* schreef er pagina's over vol. Op sociale media werd de campagne gelanceerd onder de naam #WhiteMonopolyCapital.

Die campagne had „duidelijk de bedoeling om de verdeeldheid tussen de rassen aan te wakkeren, was beledigend en schond ethische principes”, vindt de brancheorganisatie voor Britse PR-bedrijven. De schorsing van vijf jaar bedreigt nu het voortbestaan van deze Britse PR-gigant. „Veel andere klanten zullen zich nu afvragen of ze geassocieerd willen worden met deze PR-

huurlingen”, zegt Doug de Villiers van adviesbureau Brand Science in Johannesburg. „Principes ontbraken duidelijk in deze organisatie, van beneden tot aan de top”. De oprichter van Bell Pottinger, Tim Bell, zei maandag tegen *BBC Newsnight* te vrezen voor het voortbestaan van zijn bedrijf. De CEO van zijn bedrijf, James Henderson, gaf toe dat de campagne in Zuid-Afrika „indruisde tegen onze eigen principes”.

De val van Bell Pottinger is een grote overwinning voor de Zuid-Afrikaanse oppositiepartij Democratische Alliantie (DA), die naar Londen reisde om een klacht tegen Bell Pottinger in te dienen. De Democratische Alliantie is vooral populair onder witte Zuid-Afrikanen en zelden succesvol in zijn campagnes tegen president Zuma en zijn vrienden in de zakenwereld. Maar de kritiek dat de DA zich alleen roert als witte Zuid-Afrikanen worden aangevallen, wijst de partij af. „We hebben deze zaak aangekaart omdat Zuid-Afrikanen van alle rassen samen bezwaar maakten tegen de racistische campagne van Bell Pottinger”, zegt Phumzile Van Damme, de partijwoordvoerder.

Bekijk hieronder een recent interview met de oprichter van Bell Pottinger:

Schijnbewegingen

Bell Pottinger mag dan door het stof gaan in eigen land, hun Indiase cliënten in Zuid-Afrika blijven uit de wind. De Gupta's maakten wel diverse schijnbewegingen om de indruk te wekken dat ze niet langer zijn geïnteresseerd in zakendoen in Zuid-Afrika. Twee weken geleden verkochten ze hun krant en hun tv-station voor 450 miljoen rand (30 miljoen euro) aan ene Mzwanele Manyi, een supporter van president Jacob Zuma. Maar in de Zuid-

Afrikaanse pers bestaat groot wantrouwen tegen de deal omdat de nieuwe eigenaar geen aantoonbare ervaring heeft met het leiden van zulke grote mediabedrijven en onduidelijk is wanneer hij het bestuur precies overneemt.

„Helaas weigeren de plaatselijke autoriteiten actie te ondernemen tegen de Gupta familie”, zegt Phumzile van Damme van oppositiepartij DA. „Maar wij zullen druk blijven uitvoeren zodat ze verantwoording moeten afleggen.”

Het ANC was begin 2016 al in rep en roer door de duistere banden van president Zuma met [de zakenbroers Gupta](#).

Het einde van de invloed van de Gupta's dreigt nu president Zuma de laatste maanden van zijn leiderschap van regeringspartij ANC ingaat, en waarschijnlijk van zijn presidentschap. Op het ANC-congres in december wijst de partij een nieuwe partijleider aan en afhankelijk van die keuze zullen de Gupta's het veld moeten ruimen. Vice-president Cyril Ramaphosa is kritisch over de Gupta's en heeft eerder gezegd een einde te willen maken aan hun invloed. De krant *Sunday Independent*, in handen van een pro-Zuma supporter, drukte afgelopen zondag beschuldigingen af op de voorpagina over buitenechtelijke affaires van Ramaphosa. Ook zonder Bell Pottinger vinden sommige lastercampagnes hun weg naar de Zuid-Afrikaanse kranten.